

Pressi- ja teabeosakond

Euroopa Liidu Kohus
PRESSITEADE nr 78/22
Luxembourg, 5. mai 2022

Kohtujuristi ettepanek kohtuasjas C-61/21
Ministre de la Transition écologique ja Premier ministre
(riigi vastutus õhusaaste eest)

Kohtujurist Kokott: liikmesriigid võivad olla vastutavad liigsest õhusaastest tingitud tervisekahju eest

Euroopa Liidu piirtasemed ja liikmesriikide kohustused õhukvaliteedi parandamiseks aitavad kaitsta inimeste tervist ja luua isikule õigusi

Pariisi linnastu elanik nõudis Prantsuse riigilt kahjuhüvitist kogusummas 21 miljonit eurot, kuna õhusaaste kasv selles linnastus on kahjustanud tema tervist. Ta leidis, et kahju eest vastutab Prantsuse riik, kuna viimane ei ole taganud, et järgitud oleks kogu Euroopa Liidus ühetaoliselt kohaldatavaid piirtasemeid.

Euroopa Kohus tuvastas 2019. aastal, et lämmastikdioksiidi piirtasemeid on Pariisi linnastus ületatud ajast, mil neid 2010. aastal järgiti. Samuti tuvastas Conseil d'État (Prantsusmaa kõrgeima halduskohtuna tegutsev riiginõukogu), et neid piirtasemeid ületati jätkuvalt kuni 2020. aastani ning et aastatel 2018–2019 ületati PM₁₀ (peenend osakesed) piirtasemeid.

Kohtuasja läbi vaatav Cour administrative d'appel de Versailles (Versailles' haldusasjade apellatsioonikohus, Prantsusmaa) palus Euroopa Kohtul selgitada, kas ja olenevalt olukorrast millistel tingimustel saab isik riigilt nõuda hüvitist tervisekahju eest, mis on põhjustatud Euroopa Liidu piirtasemete rikkumisest.

Tänases ettepanekus on kohtujurist Juliane Kokott seisukohal, et õhukvaliteedi kaitset puudutavate liidu piirtasemete rikkumine võib riigi vastu kaasa tuua kahju hüvitamise nõudeid.

Kohtujuristi hinnangul kehtivad ka käesoleval juhul **kolm klassikalist riigi vastutuse tekkimise tingimust** seoses kahjuga, mis isikul on tekkinud seetõttu, et riik on rikkunud liidu õigust.

Kohtujuristi arvates on esimene tingimus täidetud, kuna liidu direktiividega kehtestatud piirtasemed saasteainete kohta välisõhus **ja õhukvaliteedi parandamise kohustused on kehtestatud eesmärgiga anda isikule õigusi**. Kõnealuste piisavalt selgete normide põhieesmärk on nimelt kaitsta inimeste tervist.

Samuti ei ole kohtujuristi hinnangul nende isikute ring, kes tulemuslikult saavad nõuda kahju hüvitamist, nii suur, et see võiks hõlmata peaaegu igaüht ning et mingis ulatuses tuleks üksteisele maksude kaudu kahju hüvitada. Tegelikult koormab piirtasemete ületamine eelkõige teatud inimrühmasid, kes elavad või töötavad eriti saastunud piirkondades. Sageli on nendeks madala sotsiaal-majandusliku seisundiga inimesed, kellel on eriti vaja kohtulikku kaitset.

Mis teiseks puudutab õhukvaliteedi kaitset puudutavate sätete kvalifitseeritud rikkumist, siis see rikkumine hõlmab kohtujuristi arvates kõiki perioode, mil ületati igakordselt kehtinud piirtasemeid, ilma et olemas oleks olnud õhukvaliteedi parandamise kava, mis ei kujutanud endast ilmset puudust. Selle kontrollimine on liikmesriigi kohtu ülesanne.

Kohtujurist leidis, et tegelikud raskused kahju hüvitamise nõuete rahuldamisel on seotud kolmanda tingimusega, nimelt **vahetu põhjusliku seose tõendamisega** õhukvaliteedi normide kvalifitseeritud rikkumise ja konkreetse tervisekahju vahel.

Isik, kellele on kahju tekkinud, peab esiteks tõendama, et ta viibis piisavalt pika perioodi jooksul keskkonnas, kus on välisõhu kvaliteedile liidu õigusest tulenevaid piirtasemeid selgelt rikutud. Perioodi pikkus on meditsiiniline küsimus, mis vajab teaduslikku vastust.

Teiseks peab see isik tõendama kahju, mida üldse saab seostada vastava õhusaastega.

Lõpuks peab kolmandaks see isik tõendama, et mainitud viibimisel kohas, kus välisõhu kvaliteedi piirtasemeid selgelt rikuti, ja viidatud kahju vahel esineb vahetu põhjuslik seos. Kohtujuristi arvates on selleks üldjuhul vajalik meditsiiniline ekspertiis.

Kohtujurist järeldas sellest, et piirtasemete selge rikkumise ja tervisekahju vahel vahetu põhjusliku seose tõendamine ei ole veel kõik. Liikmesriik saab kohtujuristi hinnangul end vastupidi süüst vabastada, kui ta tõendab, et eiramine oleks aset leidnud ka siis, kui liikmesriik oleks õigel ajal vastu võtnud õhukvaliteeti puudutavad kavad, mis vastavad direktiivis ette nähtud nõuetele.

MÄRKUS: Kohtujuristi ettepanek ei ole Euroopa Kohtule siduv. Kohtujuristi ülesanne on täiesti sõltumatult teha Euroopa Kohtule ettepanekuid talle määratud asjade õigusliku lahenduse kohta. Euroopa Kohtu kohtunikud asuvad selles kohtuasjas nõu pidama. Kohtuotsus tehakse hiljem.

MÄRKUS: Eelotsusetaotlus võimaldab liikmesriikide kohtutel taotleda kohtuvaidluste lahendamisel Euroopa Kohtult liidu õiguse tõlgendamist või liidu õigusakti kehtivuse üle otsustamist. Euroopa Kohus ei lahenda riigisisest kohtuvaidlust. Kohtuasja lahendamine kooskõlas Euroopa Kohtu otsusega on liikmesriigi kohtu ülesanne. Euroopa Kohtu otsus on ühtlasi siduv ka teiste liikmesriikide kohtutele, kes lahendavad sarnast probleemi.

Ajakirjandusele mõeldud mitteametlik dokument, mis ei ole Euroopa Kohtule siduv.

Ettepaneku [terviktekst](#) on CURIA veebileheküljel alates selle ettekandmise päevast.

Täiendavat teavet annab Marta Osleja, ☎(+352) 4303 6005

Kohtujuristi ettepaneku ettelugemisest saab pildisalvestisi „[Europe by Satellite](#)“ kaudu ☎(+32) 2 2964106